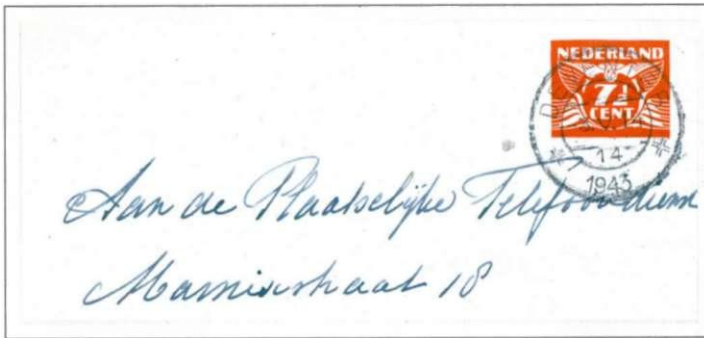
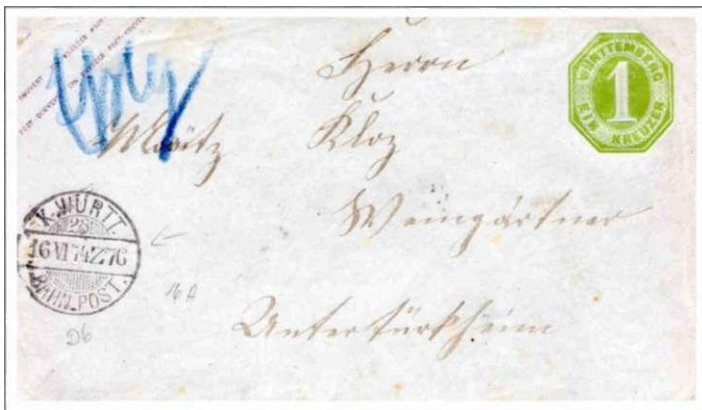

Plusbrief- Duitsland herontdekt de voorgefrankeerde envelop

De voorgefrankeerde envelop — een envelop waarop gedrukt staat dat de afzender voor het vervoer betaald heeft - is inmiddels een behoorlijk oude manier om post te versturen. In het midden van de 19^e eeuw werd dit postwaardestuk in allerlei landen geïntroduceerd, allereerst in Groot-Brittannië. Tegelijk met de beroemde *Penny Black* werden daar in 1840 namelijk twee zogenaamde Mulready-enveloppen uitgegeven, met de tekst "*Postage one penny*" en "*Postage two pence*". Deze overdadig geïllustreerde enveloppen waren niet bepaald een succes, maar het idee om enveloppen inclusief franking te verkopen vond toch veel navolging. Hoewel de aanduiding op voorgefrankeerde enveloppen allerlei vormen kan hebben, wordt er meestal — net zoals bij briefkaarten - een bestaande postzegel op afgedrukt.

In Nederland hebben we voorgefrankeerde enveloppen gekend van 1876 tot kort na de Tweede Wereldoorlog. Volgens de Geuzendam-catalogus zijn er zo'n dertig verschillende typen geweest; het laatste type werd per eind december 1953 ongeldig verklaard. Vreselijk populair zijn ze hier nooit geweest.

Bij onze oosterburen is in de loop van de jaren een veel groter aantal verschillende voorgefrankeerde enveloppen in omloop geweest dan in Nederland. Dat begon in wat we tegenwoordig de Oud-Duitse Staten noemen (Braunschweig 1844, Saksen 1859), en liep via het keizerrijk, de Weimar-

republiek, het Derde Rijk, de bezettingszones, de DDR, Berlijn en de Bondsrepubliek naar het huidige herenigde Duitsland. Van al die enveloppen valt een mooie collectie op te zetten.

De eerlijkheid gebied te zeggen dat het in de naoorlogse jaren vaak om zogenaamde *Umschläge auf Privatbestellung* ging, enveloppen die ter gelegenheid van allerlei (filatelistische) manifestaties uitgebracht werden en die men in het normale postverkeer niet tegenkwam.

Maar in 1998 verandert dat. De *Deutsche Post* begint in juni van dat jaar een proef met het nieuwe product *Plusbrief*. Het gaat om drie verschillende enveloppen:

- Een kleine envelop (formaat C6) met het zegelbeeld "1000 jaar *Bad Frankenhausen*" en een nominale waarde van 110 pfennig.
- Een venster-envelop (formaat DL) met hetzelfde zegelbeeld.
- Een luchtpost-envelop (formaat DL) met het zegelbeeld "*Nationaal Park Vorpommersche Boddenlandschaft*" van 300 pfennig.

De proef wordt uitgevoerd in drie regio's: Hamburg, Keulen en Kaufbeuren en is een groot succes. Vanaf november 1998 worden de nieuwe enveloppen dan ook in heel Duitsland verkrijgbaar gesteld. Men kan ze niet los kopen, alleen in verpakkingen van respectievelijk 10, 10 (ook 100) en 5 stuks, waarbij de klant enkele dubbeltjes per stuk betaalt boven de frankteerwaarde. Dat heeft men er

blijkbaar graag voor over.

schnell und sauber!

Auf dem Umschlag ist
die Marke schon drauf.

Der Umschlag hat einen
selbstklebenden Verschuß.

Der Plusbrief: In 4 verschiedenen Sets.

			
Format C 6 10 Stück DM 12,95 (6,62 EUR)	DIN lang mit Fenster 10 Stück DM 12,95 (6,62 EUR)	DIN lang mit Fenster 100 Stück DM 119,95 (61,33 EUR)	DIN lang Luftpost 5 Stück DM 15,95 (8,16 EUR)

Folder waarmee de Duitse PTT in de postkantoren de PLUS-Brief aanprijst

Diesen Brief können Sie bis zu einem Gewicht von 20 g innerhalb Deutschlands und Europas versenden, ohne ihn zusätzlich freizumachen. Ihre Deutsche Post.

Tekst op achterzijde envelop uit de proefperiode

Verzamelaars hebben inmiddels ontdekt dat de enveloppen uit de proefperiode verschillen van de definitieve versies. Bij de proefexemplaren staat onderaan op de achterkant een gebruiksaanwijzing afgedrukt, die bij de definitieve exemplaren ontbreekt en vervangen is door een posthoortje in reliëfdruk. Bovendien zijn de proefexemplaren voorzien van een normaal gegomde sluitklep, terwijl de definitieve exemplaren een zelfklevende klep hebben.

Sinds 1998 worden er in Duitsland regelmatig nieuwe *Plusbriefe* uitgegeven. Het *Neuheitenbericht* van de *Berliner Ganzsachen-Sammler-Verein* (dat een nagenoeg compleet overzicht van nieuwe postwaardestukken bevat) maakt bij de rubricering onderscheid tussen gelegheidsenveloppen en enveloppen voor zakelijke klanten. Het verschil wordt bepaald door het al of niet aanwezig zijn van een illustratie op de linkerzijde van de envelop.

Die **gelegheidsenveloppen** (*Sonderumschläge*) zijn vergelijkbaar met de vroegere *Umschläge auf Privatbestellung* en worden uitgegeven bij postzegelbeurzen en tentoonstellingen. De **enveloppen voor zakelijke klanten** (*Umschläge für Geschäftskunden*) hebben een veel soberder karakter, maar zijn voor de ware filatelist natuurlijk een stuk interessanter, want ze voorzien in een postale behoefte.

Zegelbeeld	gelegenheid	waarde	form.	uitg.datum
Bad Frankenhäusen	Reclame "R S 2"	110	DL	november 1998
Bad Frankenhäusen	IBRA '99	110	C6	april 1999
50 Jahre Bundesrepublik	herdenking	110	C6	mei 1999
Der Kosmos	PHILATELIA	110 +50	C6	oktober 1999
Bayrischer Landtag	MÜNCHEN	110	C6	oktober 1999
Göltzschthalbrücke	ESSEN	110	C6	mei 2000
10 Jahre Deutsche Einheit	PHILATELIA	110	C6	september 2000
100 Jahre Zeppelin	SINDELFINGEN	110	C6	oktober 2000
300 Jahre Preussen	BEPHILA 2001	110	C6	januari 2001
Landtag Sachsen-Anhalt	OHABRIA	110	C6	Mei 2001
Wuppertaler Schwebebahn	NAPOSTA 2001	110 +50	C6	Mei 2001
Steinerne Brücke Regensburg	SUDWEST 200	110	C6	Juni 2001

Gelegheidsenveloppen

Ik heb geprobeerd een overzicht te maken van alle *Plusbriefe* van beide soorten die tot het midden van **2001** verschenen zijn. Specialisten onderscheiden bij veel enveloppen nog een aantal varianten, op basis van het watermerk en de bedrukking van de binnenkant van de enveloppen. Dat gaat in het kader van dit artikel te ver. Ik bepaal me hier tot verschillen die met het blote oog zichtbaar zijn, zoals het zegelbeeld en het formaat van de envelop.

Zegelbeeld	waarde	formaat	uitg.datum
<i>Bad Frankenhausen</i>	110	C6	juni 1998 proef
<i>Bad Frankenhausen</i>	110	DL venster	juni 1998 proef
<i>Vorpommersche Boddenlandschaft</i>	300	DL	juni 1998 proef
<i>Bad Frankenhausen</i>	110	C6	november1998
<i>Bad Frankenhausen</i>	110	DL venster	november1998
<i>Vorpommersche Boddenlandschaft</i>	300	DL	november1998
<i>Europäer-Denkmal Berus</i>	47	229 x 114	begin 2000
<i>Europäer-Denkmal Berus</i>	47	229 x 114 venster	begin 2000
<i>Expo 2000</i>	110	DL	begin 2000
<i>Expo 2000</i>	110	DL venster	begin 2000
<i>250 Jahre Opernhaus Bayreuth</i>	300	C4	begin 2000
<i>250 Jahre Opernhaus Bayreuth</i>	300	C4 venster	begin 2000
<i>Nationalpark Sächsische Schweiz</i>	220	229 x 114	augustus 2000
<i>Nationalpark Sächsische Schweiz</i>	220	229 x 114 venster	augustus 2000
<i>1000 Jahre Domplatz zu Halberstadt</i>	80	DL venster	2000
<i>Europa 2000</i>	110	C6	oktober 2000
<i>Europa 2000</i>	110	DL venster	oktober 2000
<i>Europa 2000</i>	110	DL	december 2000
<i>St-Nikolaidom Greifswald</i>	220	229 x 114	april 2001
<i>St-Nikolaidom Greifswald</i>	220	229 x 114 venster	april 2001
<i>Bergpark Wilhelmshöhe Kassel</i>	47	229 x 114	april 2001
<i>Bergpark Wilhelmshöhe Kassel</i>	47	229 x 114 venster	april 2001
<i>Kirche St Reinoldi Dortmund</i>	80	DL	april 2001
<i>Kirche St Reinoldi Dortmund</i>	80	DL venster	april 2001
<i>Goethe-Institut</i>	300	B4	april 2001
<i>Goethe-Institut</i>	300	C4 venster	april 2001
<i>Johann Heinrich Voß</i>	300	DL	april 2001

Enveloppen voor zakelijke klanten

De eerste gelegenheidsenvelop werd geproduceerd in het kader van een reclamecampagne van de Berlijnse radiozender "R.S.2" en was voorzien van een portret van presentator Jochen Trus. Deze envelop met zegelbeeld *Bad Frankenhausen* werd in december **1998** gratis uitgedeeld op Berlijnse postkantoren. Voor postwaardestukken-abonnees van de Duitse Post schijnt er later een nieuwe oplage van vervaardigd te zijn, waarvoor natuurlijk wel betaald moest worden.

De tweede gelegenheidsenvelop (zelfde zegelbeeld, maar kleiner formaat) was te koop op de beurs IBRA '99; als extraatje konden beursbezoekers zich laten fotograferen en hun portret op de envelop gedrukt krijgen. Latere enveloppen zijn

Een aantal voorbeelden van zakelijke enveloppen

vrijwel altijd uitgegeven ter gelegenheid van de grote Duitse beurzen en tentoonstellingen. Thematisch gezien zijn ze vaak best boeiend, al kun je over de postale noodzaak van dit soort uitgiften natuurlijk verschillend denken. Alle *Plusbriefe* die bij dit artikel worden - ook de gelegenheidsenvelopen - zijn trouwens wel echt gebruikt.

J. Spijkerman

Literatuur

- *Bunte Vielfalt bei den Ganzsachenausgaben der Jahre 1998/1999* in het Duitse bondsblad *philatelie* van oktober 1999
- *Die Plusbrief/-Karten der Deutschen Post — ein spannendes Sammelgebiet (1)* in het *philatelie* van september 2001
- *Ganzsachen-Neubeitenbericht* van de *Berliner Ganzsachen-Sammler-Verein*, afleveringen uit de jaren 1998-2001

**Bloemenmagazijn
en Plantenkas**

bv bloemisterij

AALBERS   hatertseweg 275
telefoon **3550275**   nijmegen